

Enligt sändlista

Ändring av föreskrifter för Örbackens kalkkärr naturreservat i Mjölby kommun

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kapitlet, 5-7 §§ miljöbalken (1998:808) att ändra föreskrifterna under C i beslut om bildande av Örbackens kalkkärr naturreservat i Mjölby kommun (beslut 1980-02-29, dnr 86-202, 11.1211-2056-79).

Föreskrift C1 ändras till följande lydelse:

1. beträda mark utanför utstakad gångstig inom det område som är markerat i bilaga 2 till detta beslut.

I övrigt ska Länsstyrelsens beslut från den 29 februari 1980 gälla.

Skäl för beslut

Länsstyrelsen bedömer att nuvarande formulering av föreskrift C1, vilken förbjuder beträdande av mark utanför utstakad gångstig i hela området, innebär en större inskränkning i rätten att färdas och vistas i området än vad som är nödvändigt för att uppnå ett tillfredsställande skydd för områdets naturtyper. Ett visst tramp från besökare kan även vara positivt för de naturvärden som skyddas i området i partier där beteshävderna är svagare. Genom ändringen av föreskrift C1 ges områdets besökare möjlighet att vistas i området, med undantag för en begränsad yta som är markerad i bilaga 2. Denna yta utgörs av en kalktuffkälla (ett kalkrikt källflöde med omgivande kärr), en naturtyp som anses vara extra känslig.

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att ändringarna av reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden som reservatets förvaltning syftar till att uppnå och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen beslutade den 29 februari 1980 om bilande av Örbackens kalkkärr naturreservat i Mjölby kommun.

Beslutets föreskrifter innebar att naturreservatets besökare endast fick röra sig längs med av förvaltaren utstakade gångstigar, med syfte att skydda områdets natur från slitage.

Länsstyrelsen anser dock numera, enligt aktuell kunskapsbild som växt fram under åren reservatet funnits, att besökare skulle kunna röra sig fritt i området utan att skador på naturvärdena väntats uppstå (med undantag för den yta som är markerad i bilaga 2, tillhörande detta beslut). Mot den bakgrunden beslutar Länsstyrelsen om att ändra på föreskrift C1 med syfte att förbättra besöksvärdena.

Remiss

Enligt 25-26 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bedömer Länsstyrelsen att remissen behöver sändas till Mjölby kommun och Naturvårdsverket för myndighetssamråd.

Den 12 november 2018 skickades ett förslag till beslut ut på remiss till berörda sakägare och övriga remissinstanser. Följande synpunkter inkom:

- Miljönämnden i Mjölby och Boxholms kommuner tillstyrker Länsstyrelsens förslag till beslut.
- Naturvårdsverket instämmer i Länsstyrelsens bedömning att det är onödigt inskränkande att förbjuda beträdande av mark utanför gångstig i hela naturreservatet än vad som är nödvändigt för att uppnå ett tillfredställande skydd för områdets naturtyper.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Kristina Zetterström. I ärendet, som har handlagts och föredragits av naturvårdshandläggare Björn Gunnarsson, har även enhetschef Mikael Norén deltagit.

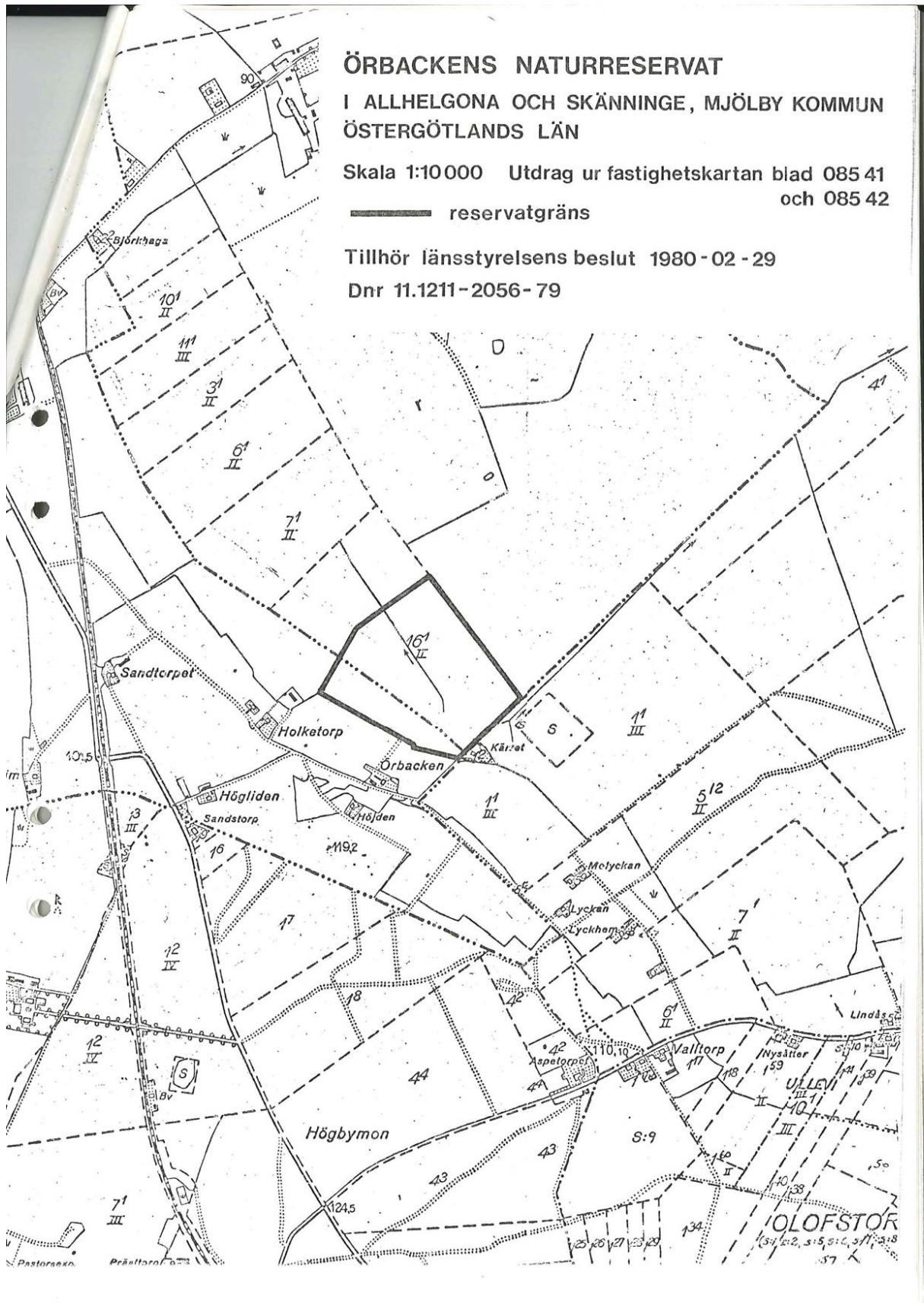
Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

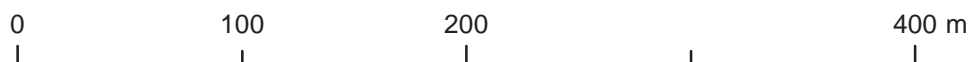
1. Beslutskarta
2. Föreskriftskarta
3. Hur man överklagar
4. Sändlista

Bilaga 2. Föreskriftskarta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Område där tillträdesförbud gäller enligt föreskrift C1

 Naturreservatets yttergräns

Bilaga 3. Hur man överklagar

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Regeringen. Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till natur.ostergotland@lansstyrelsen.se. Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-223 50 00. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**

dk

Mjölby kommun

595 00 MJÖLBY

Bildande av Örbackens kalkkärr naturreservat i Mjölby kommun

Med stöd av 7 § naturvårdslagen förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogade karta som naturreservat.

Beskrivning av reservatet

Reservatets namn: Örbackens kalkkärr naturreservat

Kommun: Mjölby

Registerområde: Allhelgona och Skänninge

Fastighet: Hageby 16:1 och stadsägan 191 + 192 +
193 + 194

Ägare: Mjölby kommun

Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget cirka tre kilometer sydost om Skänninge centrum och 500 meter öster väg 32

Kartor: Ekonomisk karta och fastighetskarta
085 41, 085 42, topografisk karta 085 1 (BF SV)

Gränser: Området är avgränsat med grav heldragen linje på kartan som tillhör beslutet

Areal: 10,8 hektar

Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen

Grund för beslutet: Reservatet utgöres av en mycket utpräglad översilningsmyr med stora öppna blekeflarkar, välutbildade upprinnor och en unilk kalkkrävande flora med bland annat orkidéer, svarthö och axag. Kalktuffbildning pågår. Området är av riksintresse för den vetenskapliga naturvården. Syftet med reservatet är att säkerställa Örbackenkärrets flora, vegetation och geohydrologiska förhållanden.

Reservatföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 uppföra helt ny byggnad eller anläggning
- 2 bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, dika, dränera, dämna, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markberedning
- 3 anlägga väg
- 4 anordna upplag
- 5 bedriva skogsbruk
- 6 utnyttja området för bete med får eller getter
- 7 ändra florans eller faunans sammansättning genom att införa för området nya arter
- 8 gräva upp växter samt plocka blommor, gräs och mossor
- 9 tillföra växtnäringsämnen
- 10 använda bekämpningsmedel
- 11 upplåta mark för camping och husvagnsuppställning
- 12 framföra fordon inom kärrmarken

Bestämmelsen under punkt 5 skall ej utgöra hinder för eventuella röjningar och avverkningar enligt fastställd skötselplan.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående förvaltande myndighets rätt att vidtaga åtgärder för att tillgodose ändamålet med reservatet

Med stöd av 9 § naturvårdslagen förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt till marken att tåla följande åtgärder för att tillgodose ändamålet med reservatet

- 1 Skötsel av området innefattande erforderliga vegetationsröjningar, eventuell betesdrift samt uppsättande och underhåll av stängsel.

2 Uppförande och underhåll av vissa@-anläggningar för kanalisering av allmänhetens vistelse inom området, nämligen särskilt markerad vandringsled, stättor eller dylikt.

3 Anordningar för utmärkning av reservatet.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1 beträda mark utanför utstakad gångstig

2 hacka, gräva eller på annat sätt skada markytan eller fast naturföremål

3 gräva upp växter eller plocka blommor, gräs, mossor eller lavar

4 göra upp eld

5 tälta eller ställa upp husvagn

6 medföra ej kopplad hund eller katt

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

a) Syftet med vården och förvaltningen: Reservatet skall vårdas så att kalkkärrfloran och de geohydrologiska förhållandena bevaras.

b) Skötselplan: Reservatet skall skötas enligt anvisningar i skötselplan. Förslag till sådan plan skall upprättas genom förvaltarens försorg i samråd med markägaren och länsstyrelsen.

c) Reservatet skall utmärkas av förvaltaren i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar.

d) Naturvårdsförvaltare: Reservatet skall i naturvårdshänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägaren och länsstyrelsen.

Till Mjölby kommun har 10 000 kronor utbetalats från anslaget Ersättningar vid bildande av naturreservat som ersättning för kommunens utlägg i samband med att Örbacken avsätts som naturreservat.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Besvär till jordbruksdepartementet enligt bilaga (formulär 8).

I detta ärende har samråd skett med lantbruksdirektören KarlEvert Lantz, biträdande länsjägmästaren Tore Tejle och fil dr Bertil Wahlin.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsstyrelsen i plenum fattat beslut, har förutom föredraganden deltagit länsrådet Lars Rydberg, länsassessorn Bo Hultström, biträdande länsarkitekten-Gunnar Sjöstrand, biträdande överlantmätaren Ragne Uhrberg och länsantikvarien Sven E Noreen. I styrelsens beslut deltog landshövdingen och ledamöterna Ragnar Gustafsson, Per-Olof Strindberg, Nils-

Åke Wiström, Anna WohlinAndersson, Göthe Anderson, Olle Anderberg, Thore Pettersson, Arne Nilsson, Erik Wärnberg, Per A Pettårsson, Rolf Andersson, Nils Lennstam, Stig Magnusson och Hans Holm.

Per Eckerberg
Landshövding

Kjell Karlsson
Förste byråinspektör

Bilaga
karta

Kopia till
akten (naturreservatdossier)
statens naturvårdsverk
statens planverk
statens vägverk, vägförvaltningen i Östergötlands län
lantbruksnämnden
FBM i Mjölby lantmäteridistrikt
skogsvårdsstyrelsen
kommunstyrelsen i Mjölby kommun
SNF länsförbundet
Bertil Wahlin
juridiska enheten
lantmäterienheten
planenheten
länsantikvarien
Införes i länets författningssamling, Östgöta Correspondenten och Folkbladet Östgöten
kansliet
registret

A ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Benämning:	Örbacken
Skyddsform:	Naturreservat
Objektnummer:	0502 044
Beslutsdatum:	1980-02-29
Kommun:	Mjölby
Socken:	Allhelgona och Skänninge socknar
Läge:	Reservatet är beläget cirka 3 kilometer sydost om Skänninge centrum och 500 meter öster väg 32.
Kartor:	Ekonomisk karta 085 41, topografisk karta 085 1 (8F SV). Geologisk Mjölby, SGU, Ser Aa N:o 150
Areal:	10,8 ha
Fastighet:	Hageby 16:1 och stadsägan 191+192+193 +194
Markägare:	Mjölby kommun
Skogsförvaltare:	Södra Skogsägarna
Arrendator:	Magnus Pantzar (betesmarken)
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen

2. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

2.1 Grund för beslut

Grund för reservatsbildning är områdets unika kalkkrävande flora med bland annat orkideér, svarthö och axag. Området innehåller översilningsmyrar med stora öppna blekeflarkar och typiska välutbildade upprinnor. Syftet med reservatet är att säkerställa Örbackenkärrets flora, vegetation och geohydrologiska förhållanden.

2.2 Föreskrifter

Reservatsbeslutet med bifogad karta redovisas i sin helhet i bilaga 1.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden Allmänt om kalkkärr:

Kalkkärren är kanske Östergötlands mest särpräglade naturtyp. Förutom i Östergötland finns även kalkrika kärr på Gotland, Öland, Västergötland och Jämtland. Vegetationen i kalkkärren är sammansatt av ett eller flera typiska växtsamhällen. De växter som finns i denna naturtyp är mer eller mindre bundna till den kalkrika miljön. Detta gäller inte bara de högre växterna utan även flera mossor. I kaikkärr kan också vissa moliuser påträffas. Markvattnet har ett högt pH, i regel över neutralpunkten 7.

Karaktäristiska inslag är en mängd orkidéarter. Flera av Östergötlands kalkkärr hyser även arter med nordlig populationstyngpunkt som t ex *svarthö* och *slätterblomma*.

Geologi:

Kalkkärrret är en utpräglad översilningsmyr med stora öppna blekeflarkar och pågående kalktuffbildning. Under hela året sipprar vatten fram från de upprinnor som finns i kärrets centrala del, se skötselområde 2. Söder Örbackens naturreservat utbreder sig en vidsträckt grusformation, Högbymon, som ingår i Mjölbyfältet.

Vegetation:

Inom reservatet, karta 1, finns förutom kalkkärret (skötselområde 1 och 2) en betesmark (skötselområde 3) samt en sluten blandskog (skötselområde 4). Kalkkärret är till sin karaktär öppet. Utmed det djupa huvuddike som skär genom kärret i nordväst-sydostlig riktning, finns *tall*, *björk* och *brakved*. Fältskiktet i kalkkärret har formats av den tidigare beteshävden. Stark ställning i den öppna delen av kärret har bl a *kärrknipprot*, *ängsnyckel*, *blodnyckel*, *flugblomster*, *svarthö*, *tätört*, *majviva* och *axag*. Beträffande svarthö är denna art en relik från seneglacial tid och har i landet en nordlig populationstyngdpunkt. I södra Sverige påträffas den endast sällsynt i kalkkärr. Andra arter som förekommer i kärret, fast med mindre styrka, är *honungsblomster* och *sumpgentiana*. I diket som skär genom kärret påträffas kransalger av släktet *Chara*. I stora delar av kärret har *bladvass* en dominerande ställning. Bladvassen tycks här missgynna flera av de arter som är typiska för Örbackens kalkkärr. Där bladvassen är särskilt dominerande har även *blåtåtel* en stark ställning. Bladvassen har under senare år fått en allt större utbredning sedan betet upphört.

Betesmarken är huvudsakligen öppen men i den fuktiga delen finns *björk*, *tall* och *asp*. I den friska delen finns unga plantor av ek samt enstaka nyponbuskar. I betesmarkens fältskikt finns flera slåttergynnade växter kvar men i uttunnade populationer. I de friska ljusöppna partierna med tät grässvål finns t ex, *lundstarr*, *slåttergubbe*, *smörboll*, *gökärt* och *gullviva*. I områden med halvskugga och där grässvålen är halvt upplöst förekommer lundväxter såsom *liljekonvalj* och *blåsippa*. I betesmarkens fuktiga delar, där grässvålen är halvt till helt upplöst, dominerar *tuvtåtel*, *kirskål* och *revsmörblomma*. I samband med ängs- och hagmarksinventeringen bedömdes betesmarken tillhöra klass 2.

Trädskiktet i den friska till fuktigt slutna blandskogen domineras av *tall*, *gran* och *björk*. Skogen är i hög grad kulturpåverkad. I buskskiktet förekommer *brakved* särskilt rikligt. Fältskiktet karaktäriseras av *stenbär*, *blodrot*, *blåtåtel*, *tuvtåtel*, *slankstarr*, *träjonoch* *majbräken*. Här och var påträffas även *Jungfru-Marie nycklar*, *tvåblad*, *backskäfting* och *lundelm*.

Djurliv:

Djurlivet i området är inte inventerat och dåligt känt. I blandskogen finns några vindfällor som med åren kan vara intressanta för *hackspettar* och vedlevande insekter. Flera tättingar, bl a sångare och mesar, förekommer rikligt inom reservatet. *Molluskfaunan* inom reservatet bör om möjligt

inventeras. I huvuddiket som skär genom kaikkärret förekommer *småspigg* (munt. Magnus Wadstein), en fiskart som minskar i svenska vattendrag.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Laga skifte kartan från 1855 visar att reservatet utnyttjats som betesmark (skötselområde 1,2, och 4) och slåttermark (skötselområde 3). Skifteskartan visar även att gräsmarken utmed de grävda dikena har nyttjats som slåttermark.

Den del av kärret som har upphunnor med blekeflarkar (skötselområde 2) och som ständigt är vattenförande, benämns i laga skifte beskrivningen för "vattenbord". Detta vattenbord var förr viktigt för de gårdar vars gränser här löpte samman. Det jämna vattenflödet från kärrets källa har gjort det möjligt att anlägga en konstbevattningsdamm strax nordväst reservatet.

Kärret med omgivande blandskog har dikats ur för att erhålla bättre skogsmark.

3.3 Markanvändning

Betesmarken nyttjas idag för bete. Kalkkärrets öppna delar och blandskogen betas ej. Sedan reservatsbildningen har djuren dock haft tillgång till skötselområde 2 fram till början av 1980-talet. Djuren bedömdes dock orsaka trampsador i kärret, vilket medförde att betet upphörde. Kaikkärrets öppna delar har under senare år röjts vid några tillfällen.

3.4 Anordningar för friluftslivet

För besökare finns en markerad spångad led i reservatet. Strax söder om reservatet finns en iordningställd parkeringsplats, se karta 1.

3.5 Tillgänglighet

Reservatet är lättillgängligt från allmän väg och cykelbanor från Mjölby och Skänninge. Dessutom finns möjlighet att åka buss från nämnda orter.

3.6 Slitage- och störningskänslighet

Den öppna delen av kärret med upprinnor och blekeflarkar kan vara känslig för ett alltför intensivt bete från tamboskap och häst. Slitage från besökande

är för närvarande av ringa omfattning. Nuvarande träspång kanaliserar allmänheten och därmed elimineras slitage i kärrets känsliga delar.

3.7 Tillsyn

Tillsynsman finns ej.

3.8 Information

Vid parkeringsplatsen finns en informationstavla uppsatt som beskriver kaikkärrets ekologi och skötsel. En mindre informationsskylt finns vid reservatsgränsen. Vidare finns en folder framtagen av länsstyrelsen där Örbacken presenteras tillsammans med några andra kalkkärr i landskapet. Örbackens kalkkärr är vidare botansikt inventerat och beskrivet av L-Å Gustavsson i samband med kalkkärrsinventering i Östergötlands län 1969-70.

3.9 Litteratur

Ekstam U, Aronsson M, Forshed N, 1988 Ängar, om naturliga slåttermarker i odlingslandskapet Statens Naturvårdsverk

Ekstam U, Jacobsson R, m fil 984 Ölands och Gotlands växtvärld Natur och kultur

Gustavsson L-Å, 1983
Kalkkärr och kalkfuktängar
Statens Naturvårdsverk

Gustavsson L-Å, 1972
Kalkkärr i Östergötland
Länsstyrelsen i Östergötland

Laga skifte kartan över Hageby ägor 1855

B PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Huvudmålet med reservatets skötsel är att bevara kalkkärrets karaktäristiska flora och stärka dess ställning. Vidare är det väsentligt att bibehålla och om möjligt förbättra de geohydrologiska förhållanden. Betesmarken och delar av kalkkärret ska skötas genom betesdhft. Inom narurreservatet får inte växtnäringsämnen användas. Skogsbruk kan bedrivas i viss omfattning. Målsättningen med skogsmarken är att bibehålla nuvarande ålders- och trädslagsstruktur. Inom ett område i reservatets norra del, bl a där vindfällor förekommer, bör ett skogsparti lämnas för fri utveckling. Delar av blandskogen röjs och betas för att vidga kalkkärrets areal samt för att erhålla kontakt med den nuvarande betesmarken.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Redan här ska de avsteg från den historiskt riktiga bilden som gjorts kommenteras.

Den del av kalkkärret som innehåller upprinnor och blekeflarkar (skötselområde 2) betas cykliskt vart 3:e till vart 4:e år eller när så erfordras. Att döma av äldre kartmaterial har djuren haft tillgång till detta område under hela betessäsongen i form av ett "vattenbord". Troligtvis var tramppåverkan mycket påtaglig och betydligt större än betespåverkan. Det extensiva betet, som här föreslås, är till hänsyn för både betesdjuren och områdets känsliga flora som är gynnad av ett visst tramp och bete.

Betesmarken, skötselområde 3, tidigare äng, betas fortsättningsvis intensivt.

Blandskogen, skötselområde 4, som tidigare var mer öppen i samband med betesdrift, nyttjas som skogsbruksmark. Ett mindre område bör lämnas för fri utveckling.

Detaljanvisningar för reservatets skötselområden återfinns i avsnitt 1.3. Här ska endast nämnas några av de allmänna principer som bör gälla för skötseln:

Bete i kalkkärret:

För att gynna och stärka ställningen för kalkkärrets karaktäristiska flora fordras hävd i någon form. Bete är förmodligen den lämpligaste och billigaste hävdformen. Betesdjuren i fållan bör ha tillgång till både torra och friska marker. Karta 1 redovisar befintliga hägn tillsammans med förslag till nya stängslingar. Bete i kalkkärret bör första åren sker intensivt och därefter extensivt. Den del av kärret som innehåller upprinnor och blekeflarkar betas extensivt vart 3:e till vart 4:e år eller när så erfordras.

Betesmarken

Betesmarken i reservatet är i sin helhet en före detta slåttermark. En viss betesbeläggning krävs för att betesmarken ska hållas i god hävd. Är betestrycket för lågt försvinner många betesberoende arter. För varje betesmark har därför räknats ut ett riktvärde för hur många djur som kan vara lagom. Uppgifterna är hämtade ur tabellen nedan som tar hänsyn både till naturvårdens och brukarens intresse. I praktiken får dock brukarens erfarenhet och uppföljning av växtligheten styra vad som är lämpligt djurantal.

Rekommenderad *beläggning på skilda* marks lag under en normal *betessäs*ong med 130-140 *betes* dagar

Marslag	Antal djur per 1-ektar						
	Ungnöt 1:a 600 kg	Ungnöt 2:a 600 kg	Si'nkor ca 65 kg	Dikor medelstor	Tackor medelstor	Häst inkl. kalv ridhäst	Häst inkl. 1,6 ponny lamm
Naturbetesmark (ogödslad)	torr	1.0	0.6	0.6	0.3	1.8	0.5
	frisk	2.0	1.5	1.5	0.6	3.3	0.5
	fuktig	2.2	1.6	1.6	0.7		0.5
	våt	2.0	1.4	1.4	0.6		
Odlad eller starkt gödslad betesmark	torr	3.0	2.0	2.0	0.8	4.5	0.5
	frisk	4.0	2.5	2.5	1.0	6.5	0.5
	fuktig	4.5	3.0	3.0	1.2		0.5

Avverkningar och röjningar:

Innan avverkningar och röjningar igångsätts inom skötselområde 1 och

2 är det viktigt att hävdfrågan är helt löst. Alla avverkningar skall om möjligt ske på tjälad mark. Avverkningar och röjningar skall ske manuellt och utan användande av kemiska bekämpningsmedel. Efter en första röjning kommer troligen betet att behöva kompletteras med lättare röjningsåtgärder. Kontinuerlig kontroll av vedväxternas expansion inom de beteshävdade skötselområdena bör ske löpande. Röjningsavfallet samlas eller bränns på sådan plats så att inte kaikkärrets eller betesmarken flora missgynnas.

1.3 Detaljbehandling av skötselområden

En prioritering av de åtgärder som föreslås har gjorts genom att angelägenhetsgradera i en tvågradig skala. Angelägenhet 1 betyder att åtgärden är mycket angelägen med hänsyn till syftet med reservatet.

Därnäst kommer angelägenhet 2. Indelning av skötselområden redovisas på karta 1.

SKÖTSELOMRÅDE 1

Areal: 2 ha

Beskrivning:

Kalkkärr av fastare beskaffenhet. Utmed det djupa dike som skär genom kärret finns *tall, björk och brakved*. Träd och buskar från angränsande blandskog har under senare år expanderat in mot kärret och bidrar till att minska kärrets areal. Det allt högre trädskiktet har medfört att kärrets kantzoner ligger stundom i halv till helskugga under dagen. Fältskiktet består huvudsakligen av *bladvass, blåtåtel, slankstarr, kärrknipprot och axag*. *Bladvassen* har expanderat kraftigt under senare hälften av 1980talet och tenderar att kväva kalkkärrsfloran. Utmed de tvärgående dikena påträffas *tätört, svarthö, slätterblomma, sumpgentiana, nålstarr* m fl.

Trädskiktet i blandskogen väster om diket, som gränsar till nuvarande betesmark, domineras av *tall, gran och björk*. Fältskiktet består av *blåtåtel, slankstarr, blodrot och Jungfru-Marie nyckel*

Röjningar har gjorts i området och röjningsavfallet har samlats i högar i angränsande blandskog. För att underlätta framkomligheten för besökare finns en träspång inom området, se karta 1.

Målsättning:

Att bevara och stärka ställningen för den flora som är knuten till kalkkärr och som formas genom bete.

Restaureringsåtgärder:**Gallringar och röjningar (Ang 1)**

Utmed huvuddiket röjs all björksly och brakved. Enstaka tallar utmed diket kan sparas. Träd och buskar som beskuggar väsentliga delar av kaikkärrets kantzoner tas bort. Blandskogen väster om diket, som gränsar till nuvarande betesmark, glesas ut successivt för att underlätta kommande betesdrift. Gallringar och röjningar utförs etappvis för att undvika röjgödslingseffekten.

Stängsling (Ang 1)

Uppsättning av stängsel enligt karta 1. Några viitpassager bör anordnas.

Dämning av huvuddike (Ang 1)

För att förbättra de geohydrologiska förhållanden bör om möjligt huvuddiket däckas nedströms. Åtgärden bör följas upp noggranna.

Igenfyllning av tvärgående diken (Ang 1)

De grunda tvärgående diken som ansluter till huvuddiket bör om möjligt fyllas igen. Detta för att höja grundvattennivån i kärrets öppna delar och därigenom skapa bättre betingelser för floran.

Underhållsåtgärder:**Bete (Ang 1)**

Under igångsättningsåren sambetas området under hela betessäsongen intensivt med skötselområde 3. Därefter sambete från 1 juli till sista september. Årligt sambete med ca: 5-6 nötdjur eller ca: 4-5 medelstora hästar.

Röjning (Ang 1)

Vid behov, särskilt utmed huvuddiket och de mindre tvärgående dikena, i kärrets kantzoner och i den alltmer öppna blandskogen mellan huvuddiket och betesmarken.

SKÖTSELOMRÅDE 2

Areal: 0,3 ha

Beskrivning:

Huvudsakligen öppet kalkkärr med upprinnor och blekeflarkar. Kalktuff bildning förekommer vid källrännilarna. I kärret södra del finns *körsbärsträd*. Lövsly förekommer i kärrets kantzon. Olika salix arter, bl a *svartvide*, finns inom området. Fältskiktet är ganska glest och mosaikartat till sin karaktär. I områdets södra del har tuvtåtel stark ställning. I områdets centrala delar har *knaggelstarr*, *tagelsäv*, *svarthö* och *majviva* starka populationer. Bland dominanta orkideér kan *vaxnyckel*, *ängsnyckel*, *blodnyckel*, *flugblomster*, *honungsblomster* och *kärrknipprot* nämnas.

Kärrets södra del, intill betesmarken, har tidigare fungerat som avstjälpningsplats för sten. En brunn är uppförd mellan kärrets södra del och betesmarken. En träspång finns inom området, se karta 1

Målsättning:

Bevara och stärka ställningen för den flora som är knuten till upprinnor och blekeflarkar och som formas genom bete.

Restaureringsåtgärder:

Röjning (Ang 1)

Träd och buskar som vandrar ner i kärret och som därmed försämrar florans utvecklingsmöjlighet röjs bort kontinuerligt.

Stängsling (Ang 1)

Uppsättning av stängsel enligt karta 1. Några viitpassager bör anordnas.

Bortförsel av sten och annat avfall (Ang 2)

Stenar och annat avfall som deponerats i kärrets södra del bör avlägsnas.

Underhållsåtgärder:

Bete (Ang 1)

Området betas extensivt vart 3:e till vart:4 år eller när så erfordras. Beteshävden kan lösas på så sätt att djur från angränsande betesfällor få tillgång till området och härigenom bidrar till tramp och viss betespåverkan.

SKÖTSELOMRÅDE 3

Areal: 2 ha

Beskrivning:

Betesmarken är till stor del öppen men i det friska till fuktiga området finns *björk*, *tall* och *asp*. I de torra till friska delarna påträffas *körbär*, *rönn* och *apel*. Unga plantor av *ek* och *nypon* förekommer i betesmarkens södra del. Betesmarken är endast svagt gödselpåverkad med undantag av den kantzon som gränsar mot åkern. Här tycks gödselspridaren försett betesmarkens kantzon med en regelbunden gödselgiva. Fältskiktet är artrikt och flera betesgynnade arter har här en god förekomst som t ex *rödven*, *vårbrodd* och *liten blålocka*. Växter med goda till uttunnade populationer och som gynnats av den tidigare slåtterhävden är t ex *lundstarr*, *slättergubbe*, *gökärt*, *gullviva* och *smörboll*. Dessa arter kan dock leva kvar i betesmarken om inte betesbeläggningen blir alltför hög. I betesmarkens västra del (kantzonen intill åkern) har sten från åkern deponerats på flertalet platser. För närvarande betas området med enstaka medelstora ponnies.

Målsättning:

Bevara och stärka ställningen för den flora som är knuten till betesmarker som inte konstgödslas.

Restaureringsåtgärder:

Gallringar (Ang 1)

Tall och *björk* gallras ut till hälften. *Granen* kan röjas bort helt. Några av *asparna* inom området kan behålls.

Röjning (Angl)

Apel, nypon röjs bort till hälften. Ung ek och *björk* samt annat iövsly röjs bort.

Bortförsel av sten och avfall (Ang 3)

Stenar som ligger utspridda på betesmarken samlas till de redan befintliga stenrösen. Avfall och dylikt som finns intill källan avlägsnas.

Underhållsåtgärder:**Bete (Ang 1)**

Årligt bete med ca: 3 nötdjur (andra året) eller ca: 2 medelstora hästar. Vid sambete med skötseleområde 1 ca: 5-6 nötdjur eller ca: 4-5 medelstora hästar.

Röjning (Ang 1)

Buskar som vandrar in i betesmarken och som därmed försämrar florans utvecklingsmöjligheter röjs kontinuerligt bort.

SKÖTSELOMRÅDE 4

Areal: 6,8 ha

Beskrivning:

Blandskogen inom reservatet växer på frisk till fuktig mark. Trädskiktet är som regel helslutet men här och var finns enstaka gläntor. De dominerande trädslagen är *tall, gran och björk*. Andra träd som finns i mindre omfattning är *sälg, lönn, rönn och klibbal*. Vissa mindre partier är av sumpskogskaraktär. Skogen är till största delen påverkad av skogsbruk och spår efter tidigare avverkningar finns inom hela området. Buskskiktet domineras starkt av *brakved*. På fuktiga marker karaktäriseras fältskiktet av *kärrgröe, träjon och majbräken*. I de friska delarna påträffas *slankstarr, tuvtåtel, backskafting, blåttåtel, älgört, blodrot, tvåblad och Jungfru-Maiie nyckel*.

Målsättning:

I blandskogen kan ett visst skogsbruk tillåtas. Nuvarande ålders- och trädslagsstruktur ska dock bibehållas. Ett mindre område med sumpskogskaraktär ska lämnas för fri utveckling. Befintliga vindfällor kan då utgöra kärnområdet.

Underhållsåtgärder:**Gallringar (3)**

Återkommande gallring i samråd med skogsförvaltaren.

2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV**2.1 Övergripande mål**

Syftet med reservatet är att säkerställa Örbackens flora, vegetation och geohydrologiska förhållanden. Planeringen för friluftslivet bör inriktas på att informera och kanalisera besökarna.

2.2 Riktlinjer och åtgärder**2.2.1 Tillgänglighet**

Reservatet är tillgängligt med bil. Från riksväg 32 leder en grusväg fram till en iordningställd parkeringsplats strax söder om reservatet. Grusvägen ingår i en vägsamfällighet som huvudsakligen bekostas av Mjölby kommun.

Det går utmärkt att cykla till reservatet på anlagd cykelbana från både Mjölby och Skänninge. Man kan även åka buss som stannar inom gångavstånd till reservatet.

2.2.2 Anordningar för friluftslivet

Parkeringsplats ska underhållas av naturvårdsförvaltaren. Stängselgenomgångar och träspänger finns sedan tidigare.

2.2.3 Renhållning

Soptunna kan placeras i anslutning till parkeringsplatsen. Blir detta aktuellt, bör Mjölby kommun svara ekonomiskt för denna. För närvarande bedöms ingen soptunna behövas, på grund av att besöksfrekvensen är låg.

2.2.4 Information

Informationstavla finns vid p-platsen och vid entrén till reservatet. Foldrar som behandlar Örbackens kalkkärr kan beställas från länsstyrelsen.

2.2.5 Utmärkning av naturvårdsobjektets gräns

Gränsmarkering har utförts av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 031522). Bör vid behov ses över.

3. TILLSYN

För närvarande finns ingen tillsynsman knuten till reservatet.

4. UPPFÖLJNING

Skötseln skall ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen skall sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplan.

Uppföljningen kan delas upp i två delar:

- a) årsvissa noteringar
- b) noggranna inventeringar vart 5-10 år.

Årsvissa noteringar:

1. Varje år noteras tidsåtgång, vilka skötselåtgärder som vidtas inom reservatet m m, se bilaga 3.
2. Djurslag och antal betesdagar i varje fålla bör varje år noteras av djurhållaren.

Bifogad blankett, bilaga 4, kan användas.

3. Varje år bör också enkla noteringar göras som kan visa på framgång

eller motgång i skötselarbetet. I kalkkärret finns en storyta utlagd. Inom ytan är några lättigenkännliga arter noterade. Bilaga 5 visar de utvalda arterna samt deras numerär under 1990.

Denna årliga dokumentation kan förslagsvis göras av naturvårdsförvaltaren, Mjölby kommuns naturvårdsansvarige eller annan lämplig person.

Noggranna inventering

I kalkkärret har en storyta på 100 m² innehållande 3 kvadratmeterrutor lagts ut och markerats med fasta nedslagna järnrör. Inom de tre rutorna har floran dokumenterats, se bilaga 4. I rutorna är arternas täckningsgrad noterad. Dessutom är antalet blommande exemplar, av vissa naturvårdsintressanta arter noterade. Inventeringen upprepas vart 5-7 år och utförs av naturvårdsförvaltaren.

5. REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

En översyn av skötselplanen bör göras senast om 10 år för att bedöma behovet av en eventuell revidering. Revideringen berör i första hand åtgärder inom skötselområdena.

6. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

6.1 Ekonomisk utredning

En ekonomisk utredning har gjorts av naturvårdsförvaltaren daterad 1991-02-20, se bilaga 2.

Dagsverkskostanden (Dv) har här beräknats till 1000 kr/dv.

För stängsel har räknats med en kostnad av 20 kr/m vilken inkluderar 3 trådar, stolpe (ett avstånd på 3 meter mellan dessa). Dagsverkskostnaden har här grundats på 1 dv/200 m stängsel. Till detta kommer kostanden för grindar: 2 dv/grind + materialkostnad 750 kr/grind.

Ekonomiskt stöd till djurhållaren i reservatet utgår efter överenskommelse

med djurhållaren. Stödets storlek beräknas utifrån det betestryck djuren åstadkommer.

6.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten:

Uppförande av stängsel, röjningar, underhåll av spångad led, dämning, igenfyllning av diken och betesstöd.

Bekostas av markägaren:

Gallringar och vissa röjningar inom reservatet. Underhåll av grusväg, från Rv 32 till iordningställd P-plats. Sopptunna, om så erfordras.

ÖRBACKENS NATURRESERVAT

I ALLHELGONA OCH SKÄNNINGE, MJÖLBY KOMMUN
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Skala 1:10 000 Utdrag ur fastighetskartan blad 085 41
och 085 42

— reservatgräns

Tillhör länsstyrelsens beslut 1980-02-29

Dnr 11.1211-2056-79

